

ΑΙΣΧΥΛΟΥ:

"ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΣ"

(Θυμελικὸς Θιάσος Λίνου Καρζῆ)

Εἶχαν παιχθῇ καὶ πέρυσι, στὸ ἀρχαῖο θέατρο τῆς Σικυῶνος, οἱ «Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας», μὲ σκηνοθεσίαν καὶ χορογραφίαν τοῦ κ. Καρζῆ καὶ μὲ τοὺς ἰδίους ἐρμηνευτὰς σὲ ὅλα σχεδὸν ἢ σὲ ὅλα τὰ πρόσωπα. Εἶχα γράψει τότε τὶς ἐντυπώσεις μου ἀπὸ τὴν παράστασι, ποὺ ἦσαν ἐξαιρετικές. Στὶς ἐντυπώσεις ἐκεῖνες δὲ θὰ εἶχα νὰ προσθέσω ἀπὸ τὴν προχθεσινὴν παράστασι τίποτε νέο. Ὁ Λίνος Καρζῆς ἔχει μίαν προσωπικὴν ἀντίληψιν τῆς ἐρμηνείας τῆς τραγωδίας, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν γενικὴν τοποθέτησίν του ἀπέναντι στὴν τραγωδίαν καὶ στὸ νόημά της καὶ στὴν ὁποῖαν μένει πιστὸς ἀφ' ὅτου ἀρχισε νὰ παρουσιάζῃ τραγωδίες, δηλαδὴ ἐδῶ καὶ εἰκοσιπέντε περίπου χρόνια. Τὶς γενικὰς τοῦ ἀντιλήψεις γιὰ τὸ πνεῦμα τῆς τραγωδίας τὶς ἔχει ἀναπτύξει πάμπολλες φορές σὲ μελέτες, σὲ ὁμιλίες, σὲ ἀρθροῦς, στὰ προγράμματα τῶν παραστάσεων τοῦ «Θυμελικοῦ Θιάσου». Τὶς θυμίζει σύντομα καὶ στὸ πρόγραμμα τῆς προχθεσινῆς παραστάσεως καὶ εἶναι βέβαια ἀντιλήψεις προσωπικὰς ποὺ συμπίπτουν ὁμῶς μὲ τὶς νεώτερες ἐρμηνείας τῆς ὀρφικῆς διδασκαλίας καὶ μὲ τὶς νιτσεικὰς θεωρίες γιὰ τὴν τραγωδίαν καὶ γιὰ τὸ νόημα τοῦ Διονύσου. Ἀπὸ τὶς ἀντιλήψεις αὐτὰς πηγάζει καὶ ἡ ὅλη ἐρμηνεία τοῦ Λίνου Καρζῆ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ προπάντων τὸ χορὸν, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ πρωταρχικότης ποὺ δίνει στὸ λυρικὸ στοιχεῖο τῆς τραγωδίας, δηλαδὴ στὴ μουσικὴ. Ἡ μουσικὴ τῶν «Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας», συντεθειμένη ἀπὸ τὸν κ. Διον. Γιατρᾶ, ἐπικρατοῦσε φανερά καὶ στὴν προχθεσινὴν παράστασι, στὰ μοιρολογήματα δὲ τῆς Ἰσμήνης καὶ τῆς Ἀντιγόνης πῆρε καθαρὰ μελοδραματικὸν χαρακτήρα, ὃ ὁποῖος ὁμῶς δὲν ξεμάκραινε πολὺ, νομίζω, ἀπὸ τὸ ὕφος ὅλης τῆς ἄλλης μουσικῆς. «Τραγούδι» ἄλλωστε χρησιμοποίησε ὁ Λίνος Καρζῆς καὶ σ' ἄλλες τραγωδίες —λ.χ. στὸν «Προμηθεῖα»— μόνον ποὺ στοὺς «Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας» ἔχει πολὺ μεγαλύτερη διάρκεια τὸ τραγούδι καὶ εἶναι σαφέστερον μέλος. Δὲν ξεύρω τί θ' ἀπέδιδε ἡ δημοτικὴ μας μουσικὴ προσαρμοζομένη στὴν τραγωδίαν, καὶ γιὰ νὰ μιλήσω πρὸ συγκεκριμένα, δὲν ξεύρω ἂν γιὰ τοὺς θρήνους τῆς Ἀντιγόνης καὶ τῆς Ἰσμήνης δὲ θὰ ἦταν πρὸ κατάλληλη ἀπὸ τὶς μελωδίες ποὺ ἀκούσαμε ἡ μουσικὴ τῶν μοιρολογιῶν, κάτι ἀνάλογο ἢ ἀρκετὰ ὅμοιο μὲ τὸ ὕφος τῆς μουσικῆς τῶν μοιρολογιῶν. Πάντως, ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἐλληνικῆς δημοτικῆς μουσικῆς στὴν τραγωδίαν εἶναι κάτι, πιστεύω, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ δοκιμασθῇ καὶ ποὺ δὲν τὸ δοκίμασε κανένας ὡς τώρα ἐρμηνευτῆς τῆς τραγωδίας.

Γιὰ τὴν προχθεσινὴν παράστασι θὰ εἶχα νὰ πῶ μονάχα ἐπαίνους, τουλάχιστον σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἡθοποιούς, γιατί ὁ χορὸς, μὲ τὶς πολλὰς ἀπόψεις ποὺ παρουσιάζει καὶ τοὺς τρόπους ποὺ ἐμφανίζεται, θέτει κάθε φορὰ ἀπ' ἀρχῆς ἓνα πρόβλημα σχεδὸν ἄλυτο, τὸ ἐξῆς: ἀφοῦ ἔτσι ἡ ἄλλοιῶς πρέπει νὰ θυσιασθῇ ἢ ὁ λόγος, καλυπτόμενος ἀπὸ τὴν μουσικὴν, ἢ τὸ λυρικὸν στοιχεῖον τῆς τραγωδίας —ἡ μουσικὴ— στοιχεῖον ὀργανικώτατον, πρὸ ὀργανικὸν ἴσως καὶ ἀπὸ τὸν λόγον, ποῖα θυσία εἶναι ἡ λιγώτερον ὀδυνηρὴ; Ὁ Λίνος Καρζῆς πιστεύει ὅτι δὲν πρέπει νὰ θυσιασθῇ κατ' οὐδένα λόγον τὸ λυρικὸν στοιχεῖον καὶ στὴν ἀντίληψιν αὕτη στηρίζει ὅλη τὴν ἐρμηνείαν του, μὲ τὰ καλὰ καὶ μὲ τὰ μειονεκτήματα ποὺ παρουσιάζει. Πρὸ ἀνετα μὴν νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ὑποκριτικὴν. Ἐδῶ προβλήματα ἢ τόσα προβλήματα δὲν προκύπτουν. Τὸν κ. Μορίδην, στὸν ρόλον τοῦ Ἐτεοκλῆ, τὸν ἔβλεπα σχεδὸν τέλειον. Μὲ τὴν κίνησιν, μὲ τὴν φωνήν, κατώρθωσε νὰ ἀποδώσῃ ὅλη τὴν κλίμακα τῶν αἰσθημάτων ἑνὸς γενναίου ἀνδρὸς ποῖν βλέπει ὅτι τὰ ἑρόχια, ὅπου τὸν ἐκλείσει ἡ μοῖρα του —ἡ πατρικὴ κατάρρα, καὶ πρὸ πέρα ἡ παραδίασις μιᾶς θεϊκῆς ἐντολῆς— δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τὰ σπάσῃ καὶ ποὺ προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀντικρύσῃ, τὴν μοῖραν του, ὅσο γίνεται πρὸ ἀντρίκειαν καὶ πρὸ βασιλικὰ. Πλάθει πραγματικὰ ὁ κ. Μορίδης, στήνει μπροστὰ μας ζωντανὸν καὶ ὁλόκληρον ἓνα ἄνθρωπον, σὲ μιᾶ ἀκραιά στιγμὴν τῆς ζωῆς του. Ἡ κ. Μαλένα Ἀνουσάκη εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ ἀκόμα μιᾶ φορὰ τὰ θαυμάσια χαρίσματά της, ἰδίως τὴν φωνήν της, ποὺ τοὺς διαυγέστατους, θαυμάσιους, ὑποβλητικούς τόνους τῆς δύσκολα θὰ τοὺς εἴσκαμε σὲ ἄλλη Ἑλληνίδα τραγικὴν ἡθοποιόν. Πολὺ καλὸς ὁ κ. Φοῖβος Ταξιάρχης καὶ ὡς ἀγγελιαφόρος καὶ ὡς κήρυκας. Εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ νέα στελέχη τοῦ θεάτρου μας ποὺ εὐχομαι νὰ κἀν συχνοτέρως ἐμφανίσεις, γιατί ἔτσι μόνον δοκιμάζει καὶ καλλιεργεῖ τὶς ἱκανότητάς του ἓνας ἡθοποιός. Ἡ κ. Λουκία Χέβα ὡς Ἀντιγόνη καὶ ἡ κ. Ἀννα Ρεμούνδου ὡς Ἰσμήνη ἐπιδεικνύουν κυρίως τὶς ἐξαιρετικὰς φωνὰς τοὺς —στὴν ὑποκριτικὴν ἔχουν ἀκόμη πολλὰ νὰ κατακτήσουν, δὲν ξεύρω ἄλλωστε ἂν εἶναι καμωμένες γιὰ τὸ κλίμα τῆς τραγωδίας. Ἰσως καὶ ἡ «σκευὴ» τοὺς νὰ τὶς ζημιώῃ λίγο— οἱ μακροὶ κατάσκηροι χιτῶνες, ποὺ μαζὶ μὲ τὶς μάσκες καὶ τὴν κίνησιν τοὺς, τὴν πολὺ στυλιζαρισμένην, κάνει ὥρες - ὥρες τὶς δύο ἡρωίδες νὰ μοιάζουν περισσότερο μὲ πλάγγωνες, μὲ παράξενα πλάσματα ἑνὸς φανταστικοῦ κόσμου, παρὰ μὲ ὄντα πραγματικά. Αὕτη ἡ «ἀφαίρεσις» ὁμῶς εἶναι, βέβαια, μέσα στὸ πνεῦμα τῆς ὅλης ἐρμηνείας τοῦ Λίνου Καρζῆ.

ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ